

ความรู้และการเปลี่ยนแปลงในความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
ฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
Knowledge and its Improvement on Oil Palm Plantation Management of Farmers Participating
in the Project for Restoring Abandoned Paddy Fields to Expand Oil Palm Plantation Area
in Takbai District, Narathiwat Province

กฤษณี คงสวัสดิ์¹ อุษธร นิสสภา² และปริญญ์ พิทยาภินันท์

¹ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 96000

² ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สงขลา 90112

โทรศัพท์: 074-286121 E-mail: pookpik2526@hotmail.com

บทคัดย่อ

ความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการดำเนินโครงการให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจสังคมบางประการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ และเพื่อศึกษาความรู้และการเปลี่ยนแปลงในความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ในอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ในอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 131 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา และมีอายุเฉลี่ย 56.82 ปี เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันก่อนเข้าร่วมโครงการฯ และหลังเข้าร่วมโครงการฯ เพิ่มขึ้นในทุกประเด็นของการจัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ผลการวิจัยที่ได้ผู้ดำเนินโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการฯ และการจัดการความรู้ที่เหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: ความรู้ โครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้าง ปาล์มน้ำมัน

Abstract

Farmers' knowledge is an important factor contributing to an achievement of the oil palm management goals, especial for those who participate in the project for restoring abandoned paddy fields to expand oil palm plantation area in Takbai district, Narathiwat province. The objectives of this research were to analyze farmers' socioeconomic characteristics and their knowledge level on oil palm plantation management. The research samples consisted of 131 farmers participating in the project. These samples were selected using simple random sampling method. Structured questionnaires were used as means of data collection. Data were analyzed using appropriate descriptive statistics including frequency, minimum, maximum, mean, standard deviation and paired

t-test. The results found that majority of farmers were male, primary school with an average age of 56.82 years. After participating in the project, farmers' knowledge was improved significantly for all relevant management aspects. The results are useful for project manager to implement the project activities and its management of knowledge.

Keywords: Knowledge, Project for Restoring Abandoned Paddy Field, Oil Palm

1. บทนำ

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย เนื่องจากประเทศไทยอยู่ในเขตร้อนชื้น มีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการปลูกปาล์มน้ำมัน จึงทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตปาล์มน้ำมันอันดับต้น ๆ ของโลก รองจากประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย [1]

จากภาวะที่ระดับราคาน้ำมันปิโตรเลียมในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง [2] หลายหน่วยงานของไทยทั้งในภาครัฐและเอกชนได้คิดค้นและแสวงหาพลังงานทางเลือกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อบรรเทาผลกระทบจากปัญหาราคาน้ำมันที่เกิดขึ้นนี้ รวมถึงเป็นการช่วยลดการพึ่งพิงการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศ และจากการที่ปาล์มน้ำมันเป็นพืชน้ำมันที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูงกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่น ทั้งทางด้านการผลิตและด้านการตลาด [1] ปาล์มน้ำมันจึงถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตไบโอดีเซล ซึ่งถือเป็นหนึ่งในพลังงานทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สูงสำหรับประเทศไทย [3]

ภาครัฐบาลได้มีนโยบายในการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อรองรับความต้องการทางด้านพลังงานที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคต [4] ซึ่งพื้นที่นาร้างเป็นเป้าหมายหนึ่งที่คาดว่าจะสามารถนำมาพัฒนาเพื่อใช้ในการปลูกปาล์มน้ำมัน เนื่องจากพื้นที่นาร้างเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ทางเกษตรกรรมอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบกับปัจจุบันยางพารายังคงเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีราคาดี การจะเปลี่ยนพื้นที่ปลูกยางพาราเป็นปาล์มน้ำมันจึงเป็นไปได้ยาก ดังนั้นการเพิ่มพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันจึงมุ่งไปที่พื้นที่นาร้างมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ โครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นโครงการหนึ่งที่สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว ซึ่งจังหวัดนราธิวาสเป็นพื้นที่เป้าหมายในโครงการฯ มีพื้นที่นาร้างทั้งหมด 69,532 ไร่ โดยอยู่ในอำเภอตากใบ จำนวน 12,928 ไร่ [5]

การพัฒนาปาล์มน้ำมันเป็นพืชพลังงานที่มีความยั่งยืนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่เกษตรกรจะต้องมีความรู้ในการจัดการสวน

ปาล์มน้ำมัน ตั้งแต่ช่วงเริ่มปลูก ช่วงเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว อีกทั้งในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่นาร้างและนาตื้นนั้นมีความแตกต่างกัน เช่น การระบายน้ำ การปรับปรุงดิน การใส่ปุ๋ย เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้จึงได้ทำการศึกษาความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน โดยเลือกอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาสเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากมีจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดเมื่อเทียบกับอำเภออื่น [6] ซึ่งผลการวิจัยที่ได้คาดว่าจะประโยชน์ต่อกรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และผู้ดำเนินโครงการฯ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันอย่างเหมาะสมต่อไป

2. วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เฉพาะ 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจสังคมบางประการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน และ
2. เพื่อศึกษาความรู้และการเปลี่ยนแปลงในความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

3. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นสำคัญหลายประการ ดังนี้

3.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน [7] ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า เป็นการรู้หรือเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

เฉลิมชาติ สิตานนท์ [8] ได้ให้ความหมายว่า ความรู้หมายถึง การแสดงออกของสมรรถภาพสมองด้านความจำ หรือความรู้สึกได้ในข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับและรวบรวมสะสมไว้จากการบอกกล่าว หรือมวลประสบการณ์ต่าง ๆ

นภดล ทองมัน กล่าวไว้ว่า ความรู้คือการรับรู้เบื้องต้น ซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า แล้วจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำกับสภาพจิตวิทยา ด้วยเหตุนี้ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรรซึ่งสอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเอง อ้างถึงใน พรทิพย์ ศิริชูทรัพย์ [9]

ทิติยา สุวรรณะขณ [10] กล่าวว่า ความรู้ในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง บรรดาข่าวสาร แนวความคิด ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ ในอันที่จะได้มาซึ่งข่าวสารและความคิดนั้น

สิรินันท์ ไทยเจริญ [11] กล่าวว่า ความรู้นั้นเป็นความสามารถในการใช้ข้อเท็จจริง หรือความคิด ความหยั่งรู้ยังเห็นที่มนุษย์ได้รับและรวบรวมสะสมไว้จากประสบการณ์ ทำให้ผู้เรียนจดจำและสามารถระลึกถึงเหตุการณ์นั้นได้

จากความหมายของความรู้ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าความรู้เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการศึกษาหรือการค้นคว้า ซึ่งมนุษย์จะต้องมีการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจสาเหตุและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ความรู้ทำให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความสามารถในการจำ และระลึกถึงเหตุการณ์ รวมทั้งประสบการณ์ที่เคยพบมาแล้วอีกด้วย

3.2. โครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันจังหวัดนราธิวาส

โครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันจังหวัดนราธิวาส เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างกรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนราธิวาส สำนักงานเกษตรจังหวัดนราธิวาส และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยมีเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง เริ่มต้นจากในปี พ.ศ. 2547 หลังจากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์การสร้างความเจริญใหม่ขึ้น โดยการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่นาร้างให้ได้ 85,000 ไร่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้มีรายได้มั่นคง และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อันจะส่งผลต่อความมั่นคงในพื้นที่ รวมถึงเพื่อปรับปรุงพื้นที่นาร้างให้สามารถกลับมาใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้วางแผนปรับปรุงพื้นที่นาร้างโดยการขุดคู-ยกร่องเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันจำนวน 12,928 ไร่ รวมทั้งจัดฝึกอบรมเกษตรกรประมาณ 200 ราย และสนับสนุนพันธุ์ปาล์มน้ำมันจำนวน 323,200 กล้า โดยผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ 1) พื้นที่นาร้างได้รับการปรับปรุงพื้นที่ให้สามารถกลับมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม และเป็นต้นแบบแก่เกษตรกร 2) เกษตรกรมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และ 3) เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ดินพรุของบุญณรงค์ ธาณิรัตน์ [12] ผลการวิจัยพบว่า การปลูกปาล์มน้ำมันในดินพรุโดยใช้วัสดุปรับปรุงดิน ไม่ว่าจะเป็นหินปูนฝุ่นหรือหินปอสเฟตร่วมกับปุ๋ยเคมีจะให้ผลผลิตดีกว่าการใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียว แสดงว่าวัสดุปรับปรุงดินและปุ๋ยเคมีมีผลต่อการให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมัน แต่ทั้งนี้ต้องมีการจัดการควบคุมความเป็นกรดของดินควบคู่กันไปด้วย โดยการขุดระบายน้ำและยกแปลงปลูก รวมทั้งรักษาระดับน้ำในคูคลองระบายน้ำให้สูงกว่าระดับดินเลนเอาไว้ ซึ่งวิธีการนี้สามารถปลูกปาล์มน้ำมันได้ดี และให้ผลผลิตสูง อีกทั้งยังพบว่าการใช้ปุ๋ยที่มีโพแทสเซียมสูง ได้แก่ สูตร 13-13-21 ในอัตรา 9 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี และเพิ่มแมกนีเซียม โบรอนในอัตรา 2 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ทำให้ปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การใช้โดโลไมท์ในอัตราที่แตกต่างกันควบคู่ไปกับการใช้ปุ๋ยเคมี หรือการใช้โดโลไมท์ในอัตราที่แตกต่างกันควบคู่ไปกับปุ๋ยเคมีและจุลธาตุ (โบรอน) มีผลต่อการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมัน ทั้งในส่วนของความสูงและเส้นรอบโคนที่แตกต่างกัน

งานวิจัยเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาสของ อัญชนา แวนแก้ว [13] ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านของความพึงพอใจ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและด้านการพัฒนาความรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการถูกปล่อยปละละเลย ขาดการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีการหมั่นดูแล เอาใจใส่ และติดตามผลการจัดการสวนปาล์มน้ำมันเป็นระยะ ๆ ว่าได้ปฏิบัติตามหลักวิชาการที่ได้แนะนำไว้หรือไม่ เพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติของเกษตรกร และนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนเป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับเกษตรกรซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของโครงการต่อไป

งานวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการดินของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอตากใบ จังหวัดสุราษฎร์ธานีของ นิกร โคตรสมบัติ [14] ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับปาล์มน้ำมันในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อคำถามที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุด คือ การบันทึกข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะทำให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทน คิดเป็นร้อยละ 98.70 และข้อคำถามที่เกษตรกรตอบถูกน้อยที่สุด คือ วิธีการเบื้องต้นสำหรับใช้ในการประเมินความต้องการปุ๋ยของปาล์มน้ำมัน คือ การใส่ปุ๋ยตามผลการวิเคราะห์ใบ คิดเป็นร้อยละ 18.30

งานวิจัยเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันจังหวัดตราดปี 2549 ของ ประดิษฐ์ เจริญสุข [15] ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันเห็นด้วยในระดับมากเกี่ยวกับการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นระยะ ๆ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการมากยิ่งขึ้น เนื่องจากได้นำปัญหาที่พบจากการปลูกปาล์มน้ำมันและการจัดการพื้นที่มาสอบถามกับวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส ทั้งหมดจำนวน 194 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 131 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ [16] โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยการจับสลากแบบไม่ใส่คืน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง อันประกอบด้วยข้อคำถามสภาพทางเศรษฐกิจสังคมบางประการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกที่ช่วยทำการเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการฯ จำนวนสมาชิกที่ช่วยทำการเกษตรหลังเข้าร่วมโครงการฯ จำนวนปีที่เข้าร่วมโครงการฯ พื้นที่ที่ใช้เข้าร่วมโครงการฯ รายได้ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ และรายได้หลังเข้าร่วมโครงการฯ และข้อคำถามความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส โดยข้อคำถามความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง มีความรู้มากที่สุด 4 หมายถึง มีความรู้มาก 3 หมายถึง มีความรู้ปานกลาง 2 หมายถึง มีความรู้น้อย และ 1 หมายถึง แทบจะไม่มีความรู้เลย ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ [17],[18] เท่ากับ 0.8999 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 3 เดือน (ตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2554) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินเพื่อแบ่งระดับความรู้ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการปาล์มน้ำมันในระดับมากที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการปาล์มน้ำมันในระดับมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการปาล์มน้ำมันในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการปาล์มน้ำมันในระดับน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการปาล์มน้ำมันในระดับน้อยที่สุด

2) การทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (paired t-test) ซึ่งได้กำหนดสมมุติฐานว่างว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันก่อนเข้าร่วมโครงการฯ และหลังเข้าร่วมโครงการฯ โดยภาพรวมและในแต่ละประเด็นไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ผลการวิจัย และการอภิปรายผล

ผลการวิจัยจำแนกเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย ดังนี้

5.1 สภาพทางเศรษฐกิจสังคมบางประการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ประกอบด้วย เกษตรกรเพศชายจำนวน 87 คน (66.41%) และเพศหญิงจำนวน 44 คน (33.59%) อายุเฉลี่ย 56.82 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาจำนวน 96 คน (73.28%) จำนวนสมาชิกที่ช่วยทำการเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ย 2.54 คน และหลังเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ย 2.65 คน จำนวนปีที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ย 5.64 ปี พื้นที่ที่ใช้เข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ย 7.05 ไร่ เกษตรกรมีรายได้ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ย 5,452.67 บาทต่อเดือน และหลังเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ย 8,184.73 บาทต่อเดือน (ตารางที่ 1)

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่มีอายุมากและเป็นเพศชาย อาจเป็นผลมาจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจใช้ประโยชน์ที่ดิน อีกทั้งยังพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีความรู้เพียงระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาความรู้ นอกจากนี้การเข้าร่วมโครงการฯ ทำให้เกษตรกรมีรายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันปาล์มน้ำมันมีราคาดี ในส่วนของจำนวนสมาชิกที่ช่วยทำการเกษตรหลังเข้าร่วมโครงการฯ พบว่า มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่อายุมาก จึงต้องหาแรงงานมาทดแทน และเมื่อพิจารณาจำนวนปีที่เข้าร่วมโครงการฯ เห็นได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการฯ โดยเฉลี่ยเพียง 5.64 ปี ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรยังไม่แน่ใจว่าโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันจะมีผลกับตนเองอย่างไร สำหรับพื้นที่ที่ใช้เข้าร่วมโครงการฯ เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งที่เกษตรกรนำมาใช้ปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ตารางที่ 1 สภาพทางเศรษฐกิจสังคมบางประการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน

n = 131

สภาพทางเศรษฐกิจสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	87	66.41
หญิง	44	33.59
อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	8	6.11
31 – 40	24	18.32
41 – 50	43	32.82
51 – 60	42	32.06
61 – 70	13	9.92
มากกว่าหรือเท่ากับ 71	1	0.76
ค่าต่ำสุด = 30 ค่าสูงสุด = 82 ค่าเฉลี่ย = 56.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.98		
ระดับการศึกษา		
ประถม	96	73.28
มัธยมศึกษาตอนต้น	10	7.63
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	14	10.69
ปวส./อนุปริญญา	5	3.82
ชั้นปริญญาตรี	6	4.58
จำนวนสมาชิกที่ช่วยทำการเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการฯ (คน)		
1-4	123	93.89
5-8	8	6.11
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 8 ค่าเฉลี่ย = 2.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.16		
จำนวนสมาชิกที่ช่วยทำการเกษตรหลังเข้าร่วมโครงการฯ (คน)		
1-4	122	93.13
5-8	9	6.87
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 8 ค่าเฉลี่ย = 2.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.14		
จำนวนปีที่เข้าร่วมโครงการฯ (ปี)		
5	65	49.62
6	48	36.64
7	18	13.74
ค่าต่ำสุด = 5 ค่าสูงสุด = 7 ค่าเฉลี่ย = 5.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.71		
พื้นที่ที่ใช้เข้าร่วมโครงการฯ (ไร่)		
1-10	104	79.39
11-20	22	16.79
21-30	5	3.82
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 30 ค่าเฉลี่ย = 7.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5.50		
รายได้ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ (บาท/เดือน)		
ต่ำกว่า 5,000	64	48.85
5,000 – 10,000	59	45.04
10,001 – 15,000	3	2.29
15,001 – 20,000	3	2.29
20,001 – 25,000	1	0.76
มากกว่า 25,001	1	0.76
ค่าต่ำสุด = 1,000 ค่าสูงสุด = 28,000 ค่าเฉลี่ย = 5,452.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4,209.79		
รายได้หลังเข้าร่วมโครงการฯ (บาท/เดือน)		
ต่ำกว่า 5,000	38	29.01
5,000 – 10,000	63	48.09
10,001 – 15,000	20	15.27
15,001 – 20,000	5	3.82
20,001 – 25,000	2	1.53
มากกว่า 25,001	3	2.29
ค่าต่ำสุด = 2,000 ค่าสูงสุด = 36,000 ค่าเฉลี่ย = 8,184.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5,568.32		

5.2 ความรู้และการเปลี่ยนแปลงในความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน

ผลการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันก่อนเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันโดยภาพรวมในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.13) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เกษตรกรมีความรู้ในประเด็นสภาพดินที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันคือ ดินร่วนเหนียวถึงดินเหนียวมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 2.51) รองลงมาคือ ประเด็นการใส่ปุ๋ยปาล์มน้ำมันควรใส่เมื่อดินมีความชื้นพอเพียง หลีกเลี่ยงการใส่ปุ๋ยเมื่อแล้งจัด หรือมีฝนตกหนัก (ค่าเฉลี่ย = 2.46) ประเด็นฤดูที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันคือ ต้นฤดูฝน (ประมาณเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน) เพราะดินจะมีความชื้นเพื่อให้ต้นกล้าได้มีเวลาตั้งตัวในแปลงได้นาน (ค่าเฉลี่ย = 2.37) ประเด็นการปลูกปาล์มน้ำมันในที่ที่มีร่มเงาหรือปลูกในสภาพชดกันเกินไปจะทำให้ผลผลิตลดลง (ค่าเฉลี่ย = 2.31) ในขณะที่เกษตรกรมีความรู้ในประเด็นพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่นิยมปลูกคือ เทเนอรา ซึ่งเป็นพันธุ์ลูกผสมระหว่างพันธุ์ดูร์กับพันธุ์ฟิสิเฟอร์น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 1.69)

เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันหลังเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.02) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เกษตรกรมีความรู้ในประเด็นระยะปลูกปาล์มน้ำมันที่เหมาะสมคือ 8.5×8.5 เมตร (ระยะระหว่างต้น $\times$ ระยะระหว่างแถว) โดยพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 1 ไร่ จะปลูกได้ 25 ต้น หรือ 9×9 เมตร (22 ต้น) มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.40) รองลงมาคือ ประเด็นฤดูที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันคือ ต้นฤดูฝน (ประมาณเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน) เพราะดินจะมีความชื้นเพื่อให้ต้นกล้าได้มีเวลาตั้งตัวในแปลงได้นาน (ค่าเฉลี่ย = 4.30) ประเด็นทะลายน้ำมันที่ตัดแล้วควรส่งถึงโรงงานภายใน 24 ชั่วโมง (ค่าเฉลี่ย = 4.28) ประเด็นควรเก็บเกี่ยวทะลายน้ำมันสดที่สุดพอตีส่งเข้าโรงงาน เพื่อให้ได้น้ำมันในปริมาณมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.21) ในขณะที่เกษตรกรมีความรู้ในประเด็นอุณหภูมิที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันอยู่ในช่วง 25-28 องศาเซลเซียสน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.55)

การวิเคราะห์ส่วนต่างของระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันพบว่า ประเด็นความรู้เรื่องทะลายน้ำมันที่ตัดแล้วควรส่งถึงโรงงานภายใน 24 ชั่วโมงมีส่วนต่างมากที่สุดเท่ากับ 2.31 และประเด็นการดูแลรักษาปาล์มน้ำมัน ได้แก่ การปราบวัชพืช การใช้วัสดุคลุมดิน การใช้สารกำจัดวัชพืช การดูแลป้องกันโรคและแมลงที่สำคัญมีส่วนต่างน้อยที่สุดเท่ากับ 1.60

จากประเด็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันทั้งหมด พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน เกษตรกรมีความรู้ในระดับน้อย ในขณะที่หลังจากเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันแล้ว เกษตรกรมีระดับความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้ดำเนินโครงการฯ จึงสามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้อำหนดแนวทางการดำเนินโครงการฯ ได้อย่างเหมาะสม และตรงตามความต้องการของเกษตรกร ตลอดจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ที่วางไว้ โดยเฉพาะด้านการช่วยเหลือเกษตรกรในการประกอบอาชีพให้มีรายได้ที่มั่นคง และมีความเป็นอยู่ดีขึ้นรวมทั้งเป็นการใช้ประโยชน์

พื้นที่นาร้างอย่างคุ้มค่า ทั้งนี้มีเพียงบางคำถามเท่านั้นที่เกษตรกรยังมีระดับความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ ไม่แตกต่างกันมากนัก นั่นคือ ประเด็นการดูแลรักษาปาล์มน้ำมัน ได้แก่ การปราบวัชพืช การใช้วัสดุคลุมดิน การใช้สารกำจัดวัชพืช การดูแลป้องกันโรคและแมลงที่สำคัญ เนื่องมาจากเกษตรกรมีการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามประสบการณ์ที่ได้รับจากการไปดูงานที่นิคมสหกรณ์บาเจาะ ตำบล โคกเคียน อำเภอเมือง และนิคมสหกรณ์ ปะเหล็ง ตำบล มะรือโบออก อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวได้มีการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ดินพรุและมีน้ำขัง ซึ่งสามารถให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันเป็นที่น่าพอใจ แต่ทั้งนี้หน่วยงานได้มีการขุดยกร่องเพื่อบรรเทาปัญหาความเปียกชื้นของดิน

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันก่อนเข้าร่วมโครงการฯ และหลังเข้าร่วมโครงการฯ ทั้งโดยภาพรวมและในทุกประเด็นมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย			ระดับความรู้		t-value
	ก่อน	หลัง	ส่วนต่าง ¹	ก่อน	หลัง	
1. ปาล์มน้ำมันชอบสภาพภูมิอากาศที่มีฝนตกชุกสม่ำเสมอตลอดปี ความชื้นสูง แสงแดดจัด	2.21 (0.81) ²	4.11 (0.78)	1.89	น้อย	มาก	20.41*** ³
2. ปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันคือ ประมาณ 1,800-2,000 มม./ปี	1.80 (0.76)	3.79 (0.79)	1.98	น้อยที่สุด	มาก	21.89***
3. อุณหภูมิที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันอยู่ในช่วง 25-28 องศาเซลเซียส	1.77 (0.73)	3.55 (0.75)	1.78	น้อยที่สุด	มาก	22.7***
4. สภาพดินที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันคือ ดินร่วนเหนียวถึงดินเหนียว	2.51 (0.77)	4.15 (0.82)	1.63	น้อย	มาก	19.11***
5. ปาล์มน้ำมันโดยทั่วไปต้องการแสงแดดอย่างน้อยวันละ 5 ชั่วโมง	1.92 (0.83)	3.66 (0.71)	1.74	น้อย	มาก	19.68***
6. การปลูกปาล์มน้ำมันในที่ที่มีร่มเงาหรือปลูกในสภาพขีตกันเกินไป จะทำให้ผลผลิตลดลง	2.31 (0.91)	3.95 (0.80)	1.64	น้อย	มาก	17.48***
7. ระยะปลูกปาล์มน้ำมันที่เหมาะสมคือ 8.5 × 8.5 เมตร (ระยะระหว่างต้น × ระยะระหว่างแถว) โดยพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 1 ไร่ จะปลูกได้ 25 ต้น หรือ 9 × 9 เมตร (22 ต้น)	2.28 (0.82)	4.40 (0.75)	2.11	น้อย	มากที่สุด	21.08***
8. ฤดูที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันคือ ต้นฤดูฝน (ประมาณเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน) เพราะดินจะมีความชื้นเพื่อให้ต้นกล้าได้มีเวลาตั้งตัวในแปลงได้นาน	2.37 (0.77)	4.30 (0.71)	1.93	น้อย	มากที่สุด	23.99***
9. พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่นิยมปลูกคือ เทเนอรา ซึ่งเป็นพันธุ์ลูกผสมระหว่างพันธุ์ดูรากับพันธุ์ฟิลิเฟอรา	1.69 (0.75)	3.89 (1.05)	2.19	น้อยที่สุด	มาก	23.81***
10. อายุต้นกล้าปาล์มน้ำมันที่เหมาะสมในการนำมาปลูกคือ ประมาณ 10-12 เดือน	2.05 (0.83)	3.85 (0.81)	1.80	น้อย	มาก	20.25***
11. ต้นกล้าปาล์มน้ำมันที่มีอายุน้อยเกินไปหรือ มากเกินไป จะมีผลต่อการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมัน ซึ่งจะทำให้ต้นกล้าอ่อนแอ เจริญเติบโตและให้ผลผลิตช้า	2.12 (0.87)	4.00 (0.83)	1.88	น้อย	มาก	18.58***
12. การใส่ปุ๋ยปาล์มน้ำมันควรใส่เมื่อดินมีความชื้นพอเพียง หลีกเลี่ยงการใส่ปุ๋ยเมื่อแล้งจัด หรือมีฝนตกหนัก	2.46 (0.79)	4.19 (0.78)	1.73	น้อย	มาก	20.67***
13. การใส่ปุ๋ยปาล์มน้ำมันในปีแรกควรใส่ 4-5 ครั้ง/ปี ตั้งแต่อายุ 2-3 ปี ให้ใส่ 3 ครั้ง/ปี และอายุ 4 ปีขึ้นไป ให้ใส่ได้ปีละ 2 ครั้ง	2.23 (0.73)	4.06 (0.76)	1.83	น้อย	มาก	21.44***
14. การดูแลรักษาปาล์มน้ำมัน ได้แก่ การปราบวัชพืช การใช้วัสดุคลุมดิน การใช้สารกำจัดวัชพืช การดูแลป้องกันโรคและแมลงที่สำคัญ	2.26 (0.89)	3.85 (0.83)	1.60	น้อย	มาก	18.73***
15. ควรเก็บเกี่ยวผลปาล์มสดที่สุดพอถึงส่งเข้าโรงงาน เพื่อให้ได้น้ำมันในปริมาณมาก	2.31 (0.88)	4.21 (0.89)	1.91	น้อย	มากที่สุด	21.44***
16. การคัดเลือกทะลายปาล์มสุกโดยดูจากสีของผลซึ่งจะเปลี่ยนเป็นสีส้มและจำนวนผลสุกที่ร่วงหล่นลงบนดินประมาณ 10-12 ผล	2.30 (0.83)	4.08 (0.89)	1.79	น้อย	มาก	20.93***
17. รอบของการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันในช่วงผลปาล์มออกชุกควรจะอยู่ในช่วง 7-10 วัน/รอบ	1.95 (0.77)	3.94 (0.87)	1.99	น้อย	มาก	20.62***
18. การเก็บเกี่ยวผลปาล์มที่ดีควรให้ผลปาล์มเกิดบาดแผลน้อยที่สุดเพื่อรักษาปริมาณน้ำมัน	2.03 (0.87)	4.12 (0.86)	2.09	น้อย	มาก	21.13***
19. ทะลายปาล์มน้ำมันที่ตัดแล้วควรส่งถึงโรงงาน ภายใน 24 ชั่วโมง	1.97 (0.87)	4.28 (0.91)	2.31	น้อย	มากที่สุด	23.28***
ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันโดยภาพรวม	2.13 (2.48)	4.02 (0.49)	1.89	น้อย	มาก	36.1***

หมายเหตุ: ¹ ส่วนต่าง หมายถึง ความรู้หลังเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน - ความรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน

² ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

³ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

6. สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุป

การศึกษาความรู้และการเปลี่ยนแปลงในความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56.82 ปี จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาจำนวนสมาชิกที่ช่วยทำการเกษตรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ย 2.54 และ 2.65 คน จำนวนปีที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ย 5.64 ปี พื้นที่ที่ใช้เข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ย 7.05 ไร่ เกษตรกรมีรายได้ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ย 5,452.67 และ 8,184.73 บาท ต่อเดือน ก่อนเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน เกษตรกรมีความรู้ในระดับน้อย และหลังเข้าร่วมโครงการฯ เกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก โดยส่วนต่างของระดับความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร พบว่า ประเด็นคำถามเรื่องทะเลาะปาล์ม น้ำมันที่ตัดแล้วควรส่งถึงโรงงาน ภายใน 24 ชั่วโมง มีส่วนต่างมากที่สุด และประเด็นการดูแลรักษาปาล์ม น้ำมัน ได้แก่ การปราบวัชพืช การใช้วัสดุคลุมดิน การใช้สารกำจัดวัชพืช การดูแลป้องกันโรคและแมลงที่สำคัญ มีส่วนต่างน้อยที่สุด นอกจากนี้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันก่อนเข้าร่วมโครงการฯ และหลังเข้าร่วมโครงการฯ ทั้งโดยภาพรวมและในทุกประเด็นมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติ

6.2 ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสามารถเสนอแนะแนวทางที่ผู้ดำเนินโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์ม น้ำมัน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังต่อไปนี้

6.2.1 ผลการวิจัยสภาพทางเศรษฐกิจสังคมในด้านจำนวนปีที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์ม น้ำมันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ เฉลี่ย 5.64 ปี ดังนั้นผู้ดำเนินโครงการฯ จึงควรมีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดโครงการฯ เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับความรู้ในการจัดการสวนปาล์ม น้ำมันที่จะได้รับการเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อให้เกษตรกรเกิดความสนใจและเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์ม น้ำมันมากขึ้นในอนาคต

6.2.2 ผลการวิจัยสภาพทางเศรษฐกิจสังคมด้านอายุของผู้เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีอายุมาก ดังนั้นในการจัดการฝึกอบรมแต่ละครั้ง ผู้ดำเนินโครงการฯ ควรมีการถ่ายทอดความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ด้วยวิธีที่สามารถเข้าใจได้ง่าย รวมทั้งเนื้อหาต้องมีความกระชับ และได้ใจความในเวลาที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

6.2.3 ผลการวิจัยระดับความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการฯ เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับปาล์ม น้ำมันเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้ดำเนินโครงการฯ ควรมีการอบรม ถ่ายทอดความรู้ ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง และควรมีการประเมินผลการจัดฝึกอบรมในแต่ละครั้ง เพื่อให้การอบรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

6.2.4 ผลการวิจัยระดับความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์ม น้ำมันในประเด็นอุณหภูมิที่เหมาะสมในการปลูกปาล์ม น้ำมันอยู่ในช่วง 25-28 องศาเซลเซียสมีค่าน้อยสุด รองลงมาคือ ประเด็นปาล์ม น้ำมันโดยทั่วไปต้องการแสงแดดอย่างน้อยวันละ 5 ชั่วโมง และประเด็นปริมาณน้ำฝนที่

เหมาะสมในการปลูกปาล์ม น้ำมันคือ ประมาณ 1,800-2,000 มม./ปี รวมถึงประเด็นการดูแลรักษาปาล์ม น้ำมัน ได้แก่ การปราบวัชพืช การใช้วัสดุคลุมดิน การใช้สารกำจัดวัชพืช การดูแลป้องกันโรคและแมลงที่สำคัญมีส่วนต่างน้อยที่สุด ดังนั้นผู้ดำเนินโครงการฯ จึงควรให้ความรู้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์ม น้ำมัน โดยเน้นในประเด็นดังกล่าวให้มากขึ้น

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสถานวิจัยพืชกรรมปาล์ม น้ำมัน คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ให้ทุนสนับสนุนการท้าววิจัยในครั้งนี้ รวมถึงภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกปาล์ม น้ำมันในจังหวัดนราธิวาสทั้ง 131 ราย ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] อีระ เอกสมทราเมษฐ์. 2554. การปรับปรุงพันธุ์ปาล์ม น้ำมัน. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์ จำกัด.
- [2] พิพัฒน์ วีระถาวร. 2552. พืชพลังงาน ศักยภาพด้านเชื้อเพลิงของประเทศไทย (1). ว.พลังงานทางเลือก 4(14): 5-7.
- [3] ปุริวิญญ์ พิทยาภินันท์. 2552. การศึกษาความเป็นไปได้ของการผลิตและบริโภคไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มเพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทนอย่างยั่งยืนในภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [4] ประเสริฐ บุญสัมพันธ์. 2552. ผลกระทบราคาน้ำมันกับเศรษฐกิจไทย. ว.พลังงานทางเลือก 4(16): 10-17.
- [5] กรมพัฒนาที่ดิน. 2547. พื้นที่เป้าหมายเบื้องต้นเพื่อขยายพื้นที่ปลูกปาล์ม น้ำมันจังหวัดนราธิวาส. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาที่ดิน.
- [6] สหกรณ์ผู้ปลูกปาล์ม น้ำมันนราธิวาส. 2552. แบบรายงานสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการปลูกปาล์ม น้ำมันใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. นราธิวาส: สหกรณ์ผู้ปลูกปาล์ม น้ำมันนราธิวาส.
- [7] พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2546. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- [8] เฉลิมชาติ สิตานนท์. 2537. ความรู้และความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [9] พรทิพย์ ศิริชูทรัพย์. 2542. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมต่อปัญหาสังคมของกลุ่มผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตบนเว็บไซต์ขององค์กรพัฒนาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์พัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [10] ทิตยา สุวรรณะชฎ. 2527. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

- [11] สิรินันท์ ไทยเจริญ. 2543. การเปิดรับข่าวสารสื่อสารการตลาดโครงการสร้างภาพลักษณ์ประเทศและสินค้าไทยกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการบริโภคสินค้าไทยของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การตลาด มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- [12] บุญณรงค์ ธาณิรัตน์. 2551. คู่มือการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ดินพรุ. นราธิวาส: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- [13] อัญชนา แว่นแก้ว. 2551. ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [14] นิกร โคตรสมบัติ. 2551. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการดินของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [15] ประดิษฐ์ เจริญสุข. 2550. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันจังหวัดตราด ปี 2549. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [16] T. Yamane, “Statistics: An Introductory Analysis”, 2nd edition, Tokyo: John Weatherhill, 1967.
- [17] J. C. Nunnally, “Psychometric Theory”, 2nd edition, New York: McGraw-Hill, 1978.
- [18] M. J. Cambell, D. Machin and S. J. Walters, “Medical Statistics” 4th edition, Chichester: John Wiley & Sons, 2007.